

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

юли – септември 2011 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на септември 2011 г. парите в обращение¹ в номинално изражение достигнаха 8246.5 млн. лв. За период от една година (септември 2010 г. – септември 2011 г.) стойността им отбеляза нарастване в размер на 361.5 млн. лв., или 4.58%. За периода септември 2009 г. – септември 2010 г. нарастването беше в размер на 212.4 млн. лв., или 2.77%.

През третото тримесечие на 2011 г. стойността на парите в обращение е нараснала с 458.2 млн. лв., или с 5.88% спрямо предходното. Нарастването е с 4.04 процентни пункта

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г.

по-голямо от ръста, който те достигнаха през второто тримесечие на 2011 г. и с 1.35 процентни пункта по-голямо от нарастването им през същото тримесечие на 2010 г.

През периода юли – септември 2011 г. динамиката на парите в обращение е под въздействие на фактори от сезонен характер, свързани предимно с летния туристически сезон. В рамките на разглеждания период парите в обращение отбелязаха най-голямо увеличение през юли и август.

Пари в обращение (млн. лв.)

	30.IX.2010	30.VI.2011	30.IX.2011	Изменение	
				в %	в %
	1	2	3	к.(3-1)/1	К.(3-2)/2
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ - общо, в т.ч.	7 885.1	7 788.4	8 246.5	4.58%	5.88%
<i>Банкноти</i>	7 719.9	7 617.4	8 069.5	4.53%	5.93%
<i>Разменни монети</i>	160.0	165.4	171.5	7.18%	3.68%
<i>Възпоменателни монети</i>	5.1	5.5	5.6	8.72%	0.72%

В края на третото тримесечие на 2011 г. дялът на банкнотите в стойността на парите в обращение е 97.85%, като спрямо края на предходното, той е нараснал с 0.04 процентни пункта. За едногодишен период е намалял с 0.05 процентни пункта.

Към 30 септември 2011 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 2.08%. През третото тримесечие той е намалял с 0.04 процентни пункта, а за едногодишен период е нараснал с 0.05 процентни пункта.

В края на третото тримесечие на 2011 г. дялът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.07% и остава без промяна, спрямо достигнатото ниво в началото на 2010 година.

В изпълнение на монетната си програма за 2011 г. и на основание чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ през третото тримесечие на годината Българската народна банка пусна в обращение

сребърна възпоменателна монета „Косе Босе” от серията „Български народни приказки”, с нанесено оцветяване . Монетата е с номинална стойност от 5 лева.

Средната банкнота в обращение в края на третото тримесечие на 2011 г. е 26.25 лв. Спрямо края на предходното тримесечие тя е нараснала с 0.30 лв., а за едногодишен период стойността на средната банкнота в обращение е нараснала с 0.65 лева.

Средната разменна монета в обращение запазва стойността си от 0.13 лв., достигната в края на 2009 година.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

Към 30 септември 2011 г. общата стойност на банкнотите в обращение е 8069.5 млн. лева., като в сравнение с края на второто тримесечие на 2011 г. нарастването им е в размер на 452.1 млн. лв. или 5.93%. В края на третото тримесечие на 2011 г. в обращение са 307.5 млн. броя банкноти, които са с 13.9 млн. броя или с 4.73% повече в сравнение с края на второто тримесечие.

За едногодишен период (спрямо края на септември 2010 г.) броят на банкнотите в обращение е нараснал с 5.9 млн.броя, или с 1.96%, при нарастване от 2.83% за същия период на предходната година (септември 2009 г. – септември 2010 г.). За едногодишен период стойността на банкнотите в обращение е нараснала с 349.5 млн. лв., или с 4.53%, при нарастване от 2.68% за същия период на предходната година.

Спрямо края на предходното тримесечие в структурата на банкнотите в обращение по стойност намалява дялът на банкнотите от купюри 2, 5, 10 и 20 лева, съответно с 0.02, 0.06, 0.21 и 0.04 процентни пункта, а нараства дялът на банкнотите от купюри 50 и 100 лева, съответно с 0.31 и 0.03 процентни пункта.

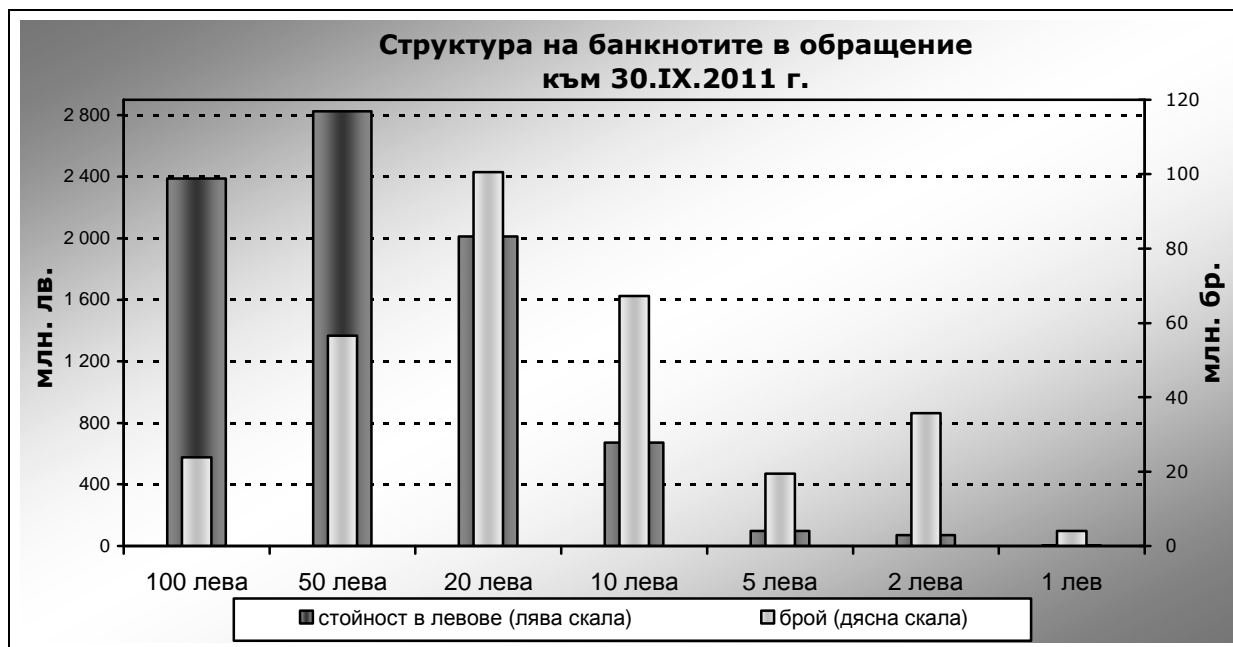
Номиналната стойност на банкнотите от 50 лева в обращение в края на септември 2011 г. е в размер на 2826.2 млн. лв., което им отрежда най-големия дял (35.02%) в общата стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял е стойността на банкнотите от 2 лева – 0.89%.

В структурата по брой на банкнотите в обращение през разглеждания период намалява дялът на броя на банкнотите от 2, 5 и 10 лева, съответно с 0.17, 0.26 и 0.29 процентни пункта, а нараства този на купюрите от 20, 50 и 100 лева, съответно с 0.32, 0.37 и 0.10 процентни пункта.

С най-голям дял в общия брой на банкнотите в обращение в края на третото тримесечие на 2011 г. са купюрите от 20 лева (32.70%), като в обращение са 100.5 млн. броя банкноти. Въпреки нарастването на броя им за едногодишен период с 1.8 млн. броя, техният дял е намалял с 0.04 процентни пункта. За същия период делът на банкнотите в обращение по брой е намалял и при купюрите от 5 и 10 лева, съответно с 0.52 и 0.50 процентни пункта. Дяловете на тези купюри в обращение в края на септември 2011 г. са както следва: за купюра 5 лева – 6.35% и за купюра 10 лева – 21.86%.

За същия период дяловете на купюрите от 2, 50 и 100 лева, по отношение на техния брой в обращение са нараснали съответно с 0.16, 0.40 и 0.53 процентни пункта, като в края на септември те са с дялове - 11.63%, 18.38% и 7.76%.

Промените в динамиката на броя на банкнотите в обращение по отделни купюри за едногодишен период доведе и до промени в дела им по отношение на тяхната стойност. Нараснал е делът в структурата им по стойност единствено на купюрите от 100 лева – с 1.31 процентни пункта. Дяловете на останалите купюри банкноти в обращение е намалял. Най-голямо е намалението на дела на банкнотите от купюри 10 и 20 лева, съответно с 0.40 и 0.66 процентни пункта. Дяловете в структурата по стойност при банкнотите от 2, 5 и 50 лева е намалял съответно с 0.01, 0.13 и 0.10 процентни пункта.

Броят на разменните монети в обращение към края на септември 2011 г. се е увеличил в сравнение с края на юни с 41.3 млн. броя, или с 3.19%, и достигна 1336.9 млн. броя. За същия период стойността им е нараснала с 6.1 млн. лв., или 3.68%. За едногодишен период нарастването на броя им е със 116.1 млн. броя (9.51%), а по стойност, с 11.5 млн. лв. (7.18%).

В края на септември 2011 г. делът на монетите от 2, 20 и 50 стотинки и от 1 лев в общия брой монети в обращение е нараснал в сравнение с края на юни съответно с 0.06, 0.08, 0.07 и 0.02 процентни пункта, а за същия период при монетите от 1, 5 и 10 стотинки е отбелязано намаление на дела им, съответно с 0.09, 0.10 и 0.04 процентни пункта.

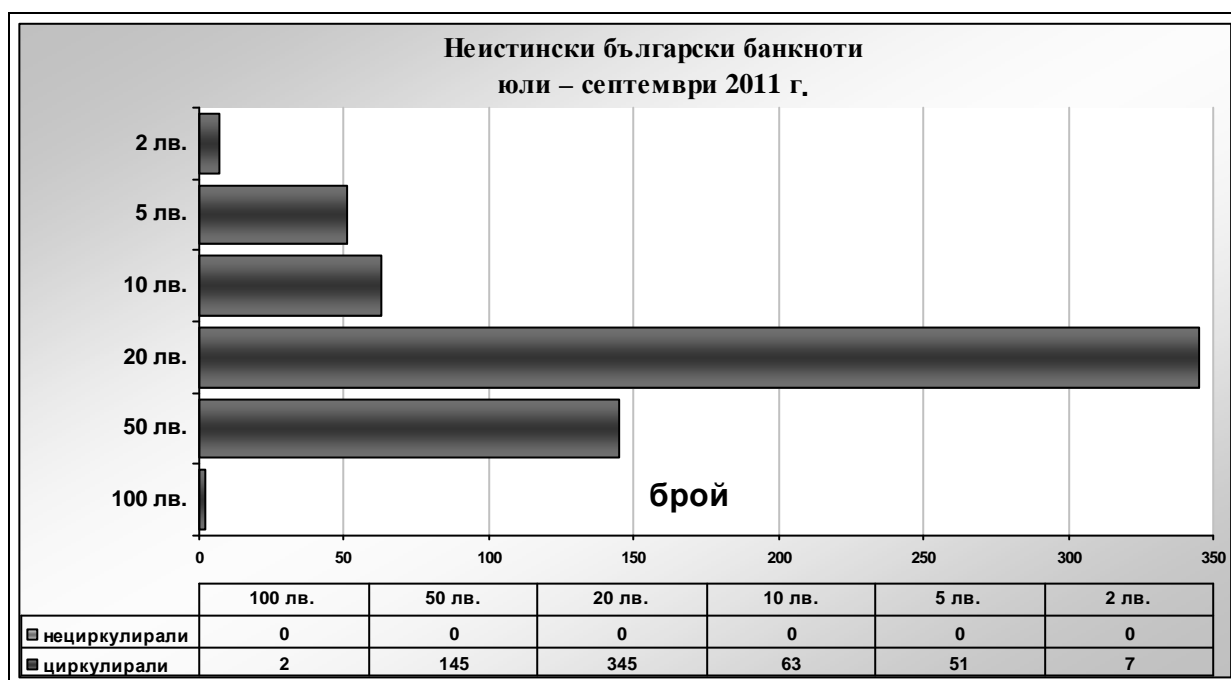

Промените в структурата на броя монети в обращение следват своите дългосрочни тенденции на спад на дела на монетите с високи номинали и увеличение на тези с по-ниски. За едногодишен период делът на монетите от 1 и 2 стотинки по брой е нараснал съответно с 0.55 и 0.85 процентни пункта, а делът на монетите от 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 лев намалява спрямо края на септември 2010 г., съответно с 0.33, 0.56, 0.27, 0.12 и 0.11 процентни пункта.

Към 30 септември 2011 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е разменната монета от 1 стотинка (29.75%), а с най-малък дял – разменната монета от 50 стотинки (4.98%).

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През третото тримесечие на 2011 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са регистрирани и задържани общо 613 броя неистински български банкноти, циркулирали в паричното обращение. Задържаните неистински банкноти през третото тримесечие са по-малко с 232 броя, или с 27.46% спрямо броя на задържаните през второто тримесечие. От общия брой на задържаните през третото тримесечие на 2011 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на купюрите от 20 лева (56.28%), следван от тези от 50 и 10 лева, с дялове съответно от 23.65% и 10.28%. Неистинските банкноти от купюри 2, 5, и 100 лева през третото тримесечие на 2011 г. са общо 60 на брой, с общ дял от 9.79% от всички задържани през разглеждания период неистински банкноти.

В периода юли – септември 2011 г. бяха регистрирани и задържани общо 220 броя неистински български разменни монети, от които 217 броя са от 50 стотинки, 2 броя са от 20 стотинки и 1 брой е от 1 лев.

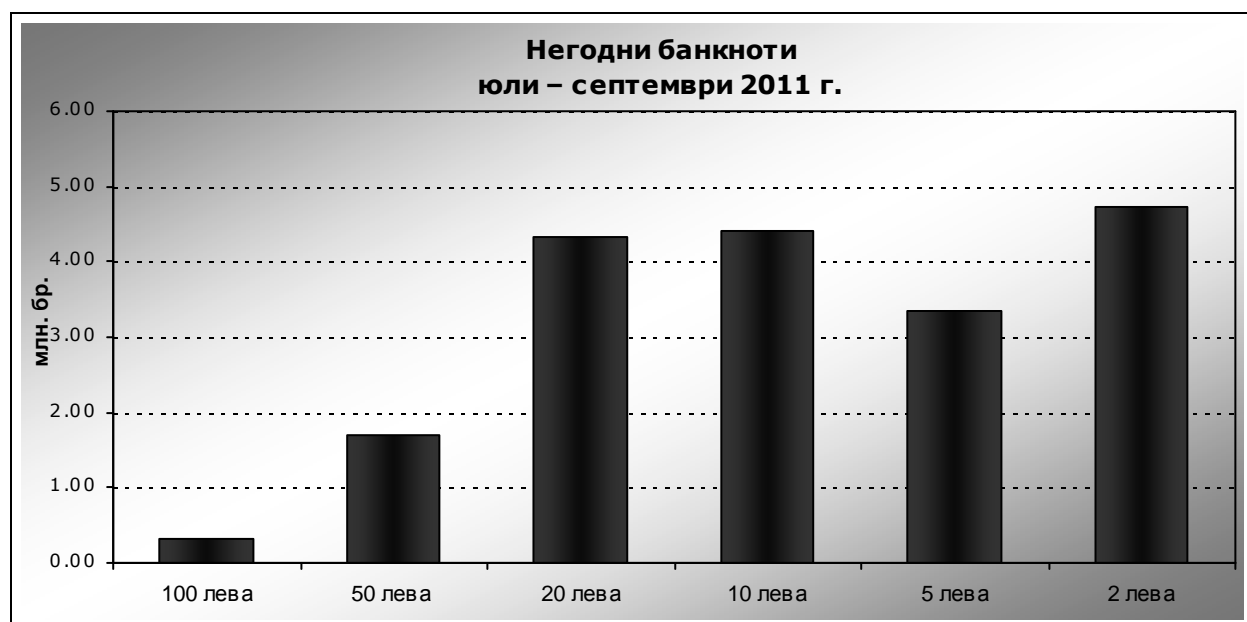
При изпълнение на функциите по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България през третото тримесечие на 2011 г., в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни

банкноти, както следва: 374 броя евро, 190 броя щатски долари и 21 броя банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

От общия брой банкноти, проверени за истинност и годност през периода юли – септември 2011 г., като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 18.8 млн. броя банкноти. Те са с 0.5 млн. броя (2.72%) по-малко в сравнение с данните за отделените негодни банкноти през второто тримесечие на 2011 г. Спрямо третото тримесечие на 2010 г. отделените като негодни банкноти са намалели с 12.2 млн. броя, или с 39.43%.

За едногодишен период (септември 2010 – септември 2011 г.) като негодни за последваща употреба в паричното обращение са отделени 68.2 млн. броя банкноти, които са с 40.0 млн. броя (36.92%) по-малко спрямо отделените през същия период на 2010 г.

В резултат на машинната обработка на банкнотите с най-голям дял в общия брой отделени негодни банкноти през третото тримесечие са тези от купюра 2 лева (25.17%). Отделените като негодни банкноти от купюри 10 и 20 лева са с дялове, съответно от

² Това е броят на българските банкноти и разменни монети, които през разглеждания период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

23.42% и 22.95%. Делът на отделените през третото тримесечие на 2011 г. негодни банкноти от купюра 5 лева е 17.75%. С по-ниски дялове са банкнотите от купюрите 100 и 50 лева, съответно 1.66% и 9.03%.

При обработката на разменни монети в БНБ през третото тримесечие на 2011 г. като негодни за паричното обращение са отделени 115.4 хил. броя. Спрямо същия период на предходната година техният брой нараства със 143.08%. Общият брой на отделените като негодни за паричното обращение през третото тримесечие на 2011 г. разменни монети са с 23.3 хил. броя, или с 16.79% по-малко в сравнение с отделените през предходното тримесечие.

